

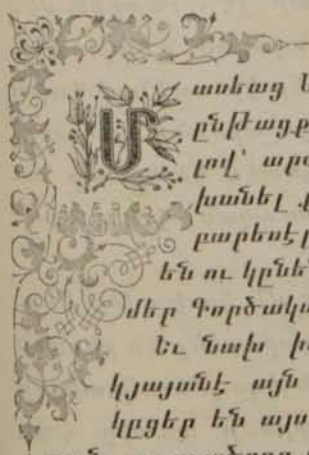
Մ Ա Ս Ե Ա Յ Ա Ղ Ա Ի Ն Ի

Ա. Ի. Ե. Տ. Ա. Բ. Ե. Բ.

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ե Ա Յ Յ

ԱԶԳԱՅԻՆՔ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՔ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ՄԱՍԵԱՅ ԱՂԱԻՆԻ 1862 ՏԱՐԻՈՅՍ

Մասեայ Աղանին իւր տարեկան ընթացքին կէս ճամբան հասնելով՝ արժան կհամարի պատասխանել քանի մը հարցմանց որ բարեւէր բաժանորդներն ըրեր են ու կրնեն այլ եւ այլ տեղումնք մեր Գործակարաց ձեռքովը :

Եւ նախ իւր շնորհակալութիւնը կյայտնէ այն բաժանորդաց որ հասկըցեր են այս տարուան տետրակներուն յօդուածոցը անցեալներէն ալ աւելի ազգային հոգւոյ եւ գաղափարաց մօտ լինելը : Եւ միանգամայն նախընթաց տարիներէն աւելի հարստութիւնը արձակ եւ ոտանաւոր՝

պարզ եւ խորհրդաւոր ազգաշահ հատուածներով :

Երկրորդ, իւր զարմանքը եւ ցաւը կիմացընէ այն բաժանորդներուն որ հանդերձ այս քան եւս ուշադրութեամբ իկողմանէ առաքողաց՝ չեն ընդունիր զինքը տեղ տեղ ըստ ժամանակին : Եւ իրաւամբ կնեղանան ու կը գանդատին : Միայն թէ այն գանդատները Աղանւոյն առաքողացը չվերաբերիլը, հապա ուրիշ անհոգութիւններէ առաջ եկած լինելը կհաստատէ ամենայն իրօք :

Երրորդ, կինդրէ որ իւր յօդուածներուն վրայ գառատատան ընել կամեցողները իրենց աչքին առջեւն ունենան՝ իրեն պէս՝ մեր

աղգին ոչ թէ աշխարհիս այս կամ այն անկիւնը միայն գտնուած մասերը, այլ եւ բովանդակ մեր աղգը, եւ գլխաւորապէս Ռուսաստանի Հայերը, եւ չպահանջեն որ Աղաւնին աւելի Տաճկաստանի Հայոց կամ թէ միայն Տաճկաստանի Հայոց վրայ խօսի եւ գրէ: Եւ սակայն կիսոստանայ որ նաեւ Տաճկաստանի աղգային խնդիրներուն վրայ իւր կարծիքն ըսէ յաճախ՝ եթէ ունենայ ականատես, հաւատարիմ, անկողմնասէր եւ ճշմարտապէս աղգասէր թղթակիցներ:

Զորքորդ, կիսոստանայ որ այսուհետեւ ալ չթուլնայ ամենեւին օր ըստ օրէ կատարելագործուելու ջանքէն, թէպէտ եւ իւր բա-

ժանորդաց թիւը զգալի կերպով չաւելնայ, վասն զի Աղաւնւոյն ուժին եւ քաջալերու թեանը ընդ եւ յստակ աղբիւր՝ աւելի իւր աղգասիրական անշէջ եռանդն ու նպատակին սրբութիւնն ու մեծութիւնն է, քան թէ ամենայն ընթերցողաց իրեն հաւնին ու խրախուսանքը: Գիտէ Աղաւնին ալ թէ տակաւին ժամանակ պէտք է որ մեր աղգին ընթերցասէր եւ բարեսէր անձինքը կարողանան ինչպէս որ պէտք է ուղիղ գատաստան եւ ընտրութիւն ընել ընդ այս եւ ընդ այն աղգային գրուած, ընդ այս եւ ընդ այն ոգի գրողաց, ընդ այս եւ ընդ այն ոճ մատենագրութեանց եւ օրագրութեանց:

Պ Ե Լ Կ Ի Ա Տ Ի Բ Ե Ի Դ Ը

Յունիս ամսոյն քաղաքական դիպուածներուն մէջ նշանաւոր բան եղաւ՝ Օսմանցւոց Պելլրատին բերդէն դադաքը ռմբակոծելը. որով եւրոպական Տաճկաստանի պատերազմը կրնայ աւելի սաստիկ բորբոքիլ եւ մեծամեծ հետեւանքներ ունենալ:

Գաղաքին մէջ Տաճկաց զինուորները սերվացի տղայ մը մեռուցին. անոր վրայ արիւնահեղ կռիւ մը բացուեցաւ որ բոլոր գիշերը տեւեց, շատ գռներ կոտորուեցան եւ սոսկալի անկարգութիւններ եղան. Սերվիոյ տէրութիւնը օտարազգի հիւպատոսներուն (ֆոնխլերուն) օգնութեամբը հազիւ կրցաւ խաղաղութիւն ընել, որով Օսմանցւոց զօրքը ելաւ քաղաքէն ու միջնաբերդը քաշուեցաւ. յետոյ տեսնելով որ քաղաքացիք պատերազմի կպատրաստուին՝ ռմբակոծեցին քաղաքը: Սերվաց իշխանը վաղեց հասաւ Պելլրատ, եւ ընտիրներուն մեծ մասը ելաւ հեռացաւ անկից. Աւստրիոյ հպատակները Զեմլին փոխադրուեցան՝ որ Դանուբին գիմացի կողմն է:

Բերդապազ զօրքերը 5 գունդ (թապուր) են կանոնաւոր հետեւակաց, ամէն մէկ գունդը 630 հոգի, 100 ճարտարապետ զինուորներ կան մէջը, եւ 500 թնդանօթաձիգ զօրք:

Թնդանօթներուն թիւը 580-ի չափ է. իսոյանէ 280-ը բերդին պատերուն վրայ շարուած են, եւ 60 հատը թափածու երկրէ մեծամեծ թնդանօթներ: Բաց յայսմանէ, վարի բերդին մէջ երեք հատ թեթեւ մարտկոց կայ՝ որ տեղէ տեղ գիւրաւ փոխադրելու համար շինուած են:

Երկու մաս է այս բերդը. վերի միջնաբերդ, որ շատ գեղարամատոյց է, եւ վարի միջնաբերդ, յորում են զինուորանոցներն ու շտեմարանները: Սորա առնուելովը վերինն ալ կառնուի: Գետին կողմանէ շատ գեղար է միջնաբերդին մօտենալը, բայց քաղաքին կողմէն այնչափ գեղար է: Բերդին մէկ տկար մասն ալ Սաւա կոչուած գետին կողմէն է. ասկից ներս մտեր էր ատենով Գարա եօրկին: Այժմ բերդը պաշարմանէ ազատելը շատ գեղար է, որովհետեւ Պելլրատը օսմանեան սահմանէն բաւական հեռաւորութիւն ունի:

Վերջին ելքորագիւր մը կըսէր թէ Սերվիացիք կամ Սրբիները յարձակեր են բերդին վրայ, եւ կատաղի արիւնհեղութեամբ տիրեր են: Բայց այս լուրը կգրեմք առանց հաստատելու: